

माध्यमिक शिक्षा मण्डल, मध्यप्रदेश, भोपाल

24 पृष्ठीय

परीक्षार्थी द्वारा भरा जावे ↓

परीक्षा का विषय	विषय कोड	परीक्षा का माध्यम
Sanskrit	0 5 3	English Medium
उत्तर पुस्तिका का सरल क्रमांक		
A - 0551266		
अंकों में परीक्षार्थी का रोल नम्बर		
2 8 1 6 3 4 3 3 7 X		
शब्दों में		
two eight one six three four three three seven X		
एक एक दो चार तीन नौ पांच छः आठ		

परीक्षार्थी द्वारा भरा जावे

केन्द्राध्यक्ष / सहायक केन्द्राध्यक्ष एवं पर्यवेक्षक द्वारा भरा जावे

क :- पूरक उत्तर पुस्तिकाओं की संख्या अंकों में ☒ शब्दों में ☒

ख :- परीक्षार्थी का कक्ष क्रमांक

ग :- परीक्षा का दिनांक

परीक्षा का नाम एवं परीक्षा केन्द्र क्रमांक की मुद्रांशयंर से केन्द्री परीक्षा 2018

~~ई प्रस्तावित परीक्षा 2018~~ केन्द्र क्रमांक 168002

पर्यवेक्षक का नाम एवं हस्ताक्षर : केन्द्राध्यक्ष / सहायक केन्द्राध्यक्ष के हस्ताक्षर

10/3/2018
मि. अ. न. 17/14

परीक्षक एवं उपमुख्य परीक्षक द्वारा भरा जावे ↓

प्रमाणित किया जाता है कि मूल्यांकन के समय पूरक उत्तर पुस्तिकाओं की संख्या उपरोक्तानुसार सही पाई होले क्राफ्ट स्टीकर क्षतिग्रस्त नहीं पाया गया तथा अन्दर के पृष्ठों के अनुरूप मुख्य पृष्ठ पर अंकों की प्रविष्टि एवं अंकों का योग सही है।

निर्धारित मुद्रा : नाम, पदनाम, मोबाईल नम्बर, परीक्षक क्रमांक एवं पदांकित संस्था के नाम की मुद्रा लगाएं।

उप मुख्य परीक्षक के हस्ताक्षर एवं निर्धारित मुद्रा : परीक्षक के हस्ताक्षर एवं निर्धारित मुद्रा

नन्द लाल मिश्र
631943

परीक्षक एवं उपमुख्य परीक्षक द्वारा भरा जावे

केवल परीक्षक द्वारा भरा जावे।		
प्रश्न क्रमांक	पृष्ठ क्रमांक	प्राप्तांक (अंकों में)
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		
12		
13		
14		
15		
16		
17		
18		
19		
20		
21		
22		
23		
24		
25		
26		
27		
28		

प्राप्तांक अंकों में

2

+

=

योग पूर्व पृष्ठ

पृष्ठ 2 के अंक

कुल अंक

प्रश्न क्र.

प्रश्न - 1

1. (अ). (ii) अत्यमीभावः ।
- (ब). (iv) धर्मार्थः । (iv) नीतिः पलम
- (स). (i) दन्दः ।
- (द). (iv) महान् च असौ पुरुषः ।
- (ई). (iii) विसर्गसन्धिः ।

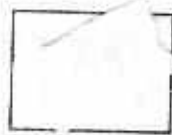
प्रश्न - 2

(अ)	(अ) (i) पुरुषः ।
(ब) (i) पुरुषः	(ब) (iv) आरति ।
(क) (ii) आरति	(स) (ii) कला ।
(स) (iii) कला	(द) (i) अहो ।
(द) (i) अहो !	(ई) (iii) विसर्ग सन्धिः ।
(ई) (iii) विसर्ग सन्धिः	

प्रश्न - 3

- (अ) (i) पुरुषः ।
- (ब) (ii) पठितुम् ।
- (स) (iv) अहो ।

3

+

=

योग पूर्व पृष्ठ

पृष्ठ 3 के अंक

कुल अंक

प्रश्न क्र.

(द) (iii) गच्छन्ति ।

(इ) (iv) गुणसन्धिः ।

प्रश्न-4

(अ) (ii) लृट् लकारः

(ब) (i) प्रथमपुरुषः

(स) (iii) अस

(द) (ii) सौमकरः

(इ) (i) केवलमीश्वररचना

प्रश्न-5

(अ) (iv) नयनम

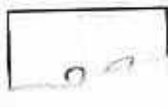
(ब) (i) प्रसूनः

(स) (ii) विद्या

(द) (iii) चतुर्थी

(इ) (iv) अष्ट

4

+

=

योग पूर्व पृष्ठ

पृष्ठ 4 के अंक

कुल अंक

प्रश्न - 6

- (i) अन्यायं स्वीकृतं
धनलक्ष्मीः अन्यायं स्वीकृत्य शनते ।
- (iii) जनसम्मर्दः देहलीनगरस्य रामलीलास्थले आसीत् ।
- (iv) पाण्डितः शत्रुः वरम् । सुख-हितकारकः न वरम् ।

प्रश्न - 7

B
S
E

उत्तर - 'शुक्लवंश महाकाव्यम्' महाकविः कालिदासस्य रचना
आसीत् । तस्मिन् महाकाव्ये विक्रमादित्यस्य रत्नं
वर्णितमासीत् ।

प्रश्न - 8

- (i) कादम्बरी → (ब) ब्रजभट्ट
- (ii) उत्तररामचरितम् → (अ) भवभूतिः
- (iii) गङ्गा-लहरी → (र) पाण्डितराज जगन्नाथः

प्रश्न - 9 (अथवा)

पुराणानां रचनाकारः वेदव्यासः आसीत् ।
पुराणानि अपौरुषेयं स्मृतानि सन्ति ।

(5)

+

=

योग पूर्व पृष्ठ

पृष्ठ 5 के अंक

कुल अंक

प्रश्न - 10

(अथवा)

महाभारतस्य रचनाकारः वेदव्यासः अस्ति । इदं काल्यं
अष्टादशपर्वेषु विभक्तम् अस्ति ।

प्रश्न - 11

- (i) दृश्ये नमः ।
(ii) हिमालयात् गङ्गा प्रभवति ।
(iii) सः विद्यालयं गच्छति ।

प्रश्न - 12

- (i) पूर्व (पुल्लिङ्गः) → पर्व
(ii) मनस् (मन) → मनोभिः
(iii) आत्मन् → आत्मने

प्रश्न - 13

- (i) दंसस्य
(ii) यज्ञात् भवति
(iii) वृक्षाः
(iv) कुसुमं विवर्जयन्
- (स) दुग्धजन्यभेदाविद्या
→ (द) क्षयपूर्णः
→ (अ) पर्यावरणस्य मूलधामकाः
→ (ब) क्षेमण स्वपुरे समागतः

6

+

=

योग पूर्व पृष्ठ

पृष्ठ 6 के अंक

कुल अंक

प्रश्न क्र.

प्रश्न - 14

- (i) के कयी ।
- (ii) पार्वत्याः ।
- (iii) वृक्षः ।
- (iv) श्रेयसाम् ।
- (v) चतुर्दशविद्याः ।

प्रश्न - 15

आरते षट् ऋतवः सन्ति । तेषु वसन्तः ऋतुराजः
कथ्यते । चैत्र वैशाखे च मासे वसन्तः भवति ।
वसन्ते द्वौ प्रमुखौ उत्सवौ भवतः - वसन्तोत्सवः
होलिकोत्सवः च । वसन्तोत्सवे सर्वत्र प्रमोदो भवति ।
नृशः नार्यश्च सर्वत्र गायन्ति नृत्यन्ति च । होलिकोत्सवः
फाल्गुनमासस्य पूर्णिमायां भवति ।

प्रश्न - 16

(1) न मान्यमानो मुदम् मुदम् आददीत,
न सन्तापं प्राप्नुयाच्चाऽवमानात् ।
न सन्तः सतः पूज्यन्तीहि लोके,
नाऽसाधवः साधुवृद्धिं लभन्ते ॥

(2) सुखं च दुःखं च भवादभवौ च,
लाभाऽलाभौ भ्रमणं जीवितं च ।
पर्यायशः सर्वमेतं भवन्ति,
तस्माद् धीशो न च हृष्येन्न शोचेत् ॥

7

+

=

योग पूर्व पृष्ठ

पृष्ठ 7 के अंक

कुल अंक

प्रश्न - 17

- (i) जीवम् शतदः शतम् ।
- (ii) न च विनायकः कश्चित् ।
- (iv) पथीवरणं संश्लेषणं स्रष्टः संश्लेषणम् ।
- (vi) प्राज्ञः धैर्यव्रतितं हि तेजः ।

प्रश्न - 18

(क) सम्प्राप्ति

सिध्ताति ।

अन्तर -

- (i) सम्प्राप्ति अस्माभिः महाधातकानि अस्त्राणि निर्मायन्ते ।
- (ii) तेषां प्रयोगः परीक्षणं वा वायुमण्डले क्रियते ।
- (iii) महाधातकानामस्त्राणां परीक्षणं तापक्रमो वर्धते ।
- (iv) वाहनानि अपि वायुमण्डले दृश्यन्ते ।

(ख) अवितथिमिदम् - 9

तृणगुलमांश्चापाकरोति

- (i) काव्यमेव सौन्दर्यम् ।

8

+

=

योग पूर्व पृष्ठ

पृष्ठ 8 के अंक

कुल अंक

प्रश्न क्र.

(ii) आत्मवधः साधनायाः विषयो भवितुं न
अर्हति ।

(iii) आत्मविकासः साधनायाः विषयः ।

(iv) कृषीवलः श्वं मरुतुं श्रेष्ठं न कर्षति ।

प्रश्न - 19

(अ) वहस्वरूपा - - - - - नमः ॥

(i) वहस्वरूपा सरस्वती ।

(ii) ज्योतिरूपा सरस्वती ^{वहस्वरूपा} समस्तनी, अग्नि ।

(iii) विद्याधितृप्ती विद्याधिदेवी सरस्वती कथ्यते ।

(iv) वाग्यै नमो नमः ।

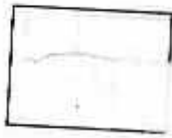
(ख) मानं - - - - - भवेत् ।

(i) मानं हित्वा नरः प्रियो भवति ।

(ii) क्रोधं हित्वा नरः न शोचति ।

(iii) कामं हित्वा नरः अर्धवान् भवति ।

9

योग पूर्व पृष्ठ

+

पृष्ठ 9 के अंक

=

कुल अंक

(iv) नरः लोभं हित्वा सुखी भवतु ।

प्रश्न - 20

सेवायाम् ,

श्रीमन्तः प्राचार्यमहोदयाः ,

उच्चरः माध्यमिकः विद्यालयः

भोपालनगरम् , मध्यप्रदेशः

विषयः - शुल्कमुक्त्यर्थं आवेदनं पत्रं ।

मान्यवरः ,

महं सादरं निवेदयामि यत् मम पिता एकः लिपिकः
आस्ति । मम पितुः आर्थिक स्थितिः अस्ति शोचनीया वर्तते ।
अतः महं शिक्षण शुल्कम् अपि दातुम् असमर्था अस्मि । कृपया
मम कृते श्रीमन्तः शुल्कमुक्तिः कर्तुम् इति प्रार्थये ।

धन्यवादः !
दिनांकः 10/03/2017

भवदीया शिष्या

क ख ग

प्रश्न - 21

- (i) संसारं जनाः सुखम् इच्छन्ति ।
- (ii) चौर्येण, कपलेन च प्राप्तं धनं विनाशकरं भवति ।
- (iii) सुखं धनं प्राप्तुं शक्यते ।

+

=

योग पूर्व पृष्ठ

पृष्ठ 10 के अंक

कुल अंक

प्रश्न क्र.

(iv) संसारं धनहीनोऽपि सुखी भवति।

(v) निर्धनः ।

प्रश्न - 20 22

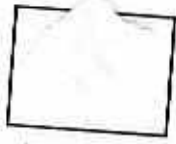
संस्कृतभाषायाः महत्त्वम्

आर्याणां मतिः प्राचीना अयम् संस्कृतभाषा।
अस्यां भाषायां भारतीयानां धर्मग्रन्थाः सन्ति।

पुरा संस्कृतमेव राष्ट्रभाषा आसीत्। विदेशेष्वपि
संस्कृतस्य प्रचारः अभवत्। भारते सर्वे
संस्कृतस्य प्रचारः आसीत् अस्ति च।
विश्वविद्यालयेषु छात्राः संस्कृतमाध्यमेनैव
सर्वान् शास्त्रविषयान् पठन्ति स्म। ऋणुजीवनं
विचारोदायम् इति संस्कृतस्य स्वाभाविको
व्यवहारः। यदि वयं प्राचीनं भारतं जीतुम्
इच्छामः तर्हि संस्कृतभाषां पठन्वा हतज्ज्ञानं
लभामहे।

यदा जनाः संस्कृतं पठिष्यन्ति सदाचारं च
पालयिष्यन्ति तदा देशे सर्वे सुखियो भविष्यन्ति।
भविष्यन्ति। मनोहरा मधुरा च संस्कृतभाषा।
एषा एव अस्माकं पूर्वजानां आर्याणां सुलभा
शोभना गरिमामयी च वाणी। संस्कृतभाषायां
वेदग्रन्थाः, शास्त्रग्रन्थाः, पुराणग्रन्थाः,
नाट्यग्रन्थाः च रचिता।

11

+

=

योग पूर्व पृष्ठ

पृष्ठ 11 के अंक

कुल अंक

क्र.

संस्कृतस्य पठनम् आत्मनः प्रीत्यै भवति । देववाणी, सुरभारती, अमरभाषा, गीर्वावाणी, त्रिदशभाषा इत्यादीनि स्व सुखभाषानामानि संस्कृत भाषायाः ।

धन्यवादाः !